

PREHLIDKA
29. 1. – 9. 4. 2023
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Svitavy a muzeum.

třilamři
Aleš / Hanuš / Jan
16. 4. – 28. 5. 2023
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Svitavy a muzeum.

TAJEMSTVÍ BAREV
Interaktivní výstava o barevných pigmentech
23. 4. – 31. 5. 2023
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Svitavy a muzeum.

**PLENÉR
JAKUBA PAULIŠE**
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
9. 10. – 19. 11. 2023

**Velký svitavský
mechanický betlém
a adventní herna**
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
4. 12. 2023 – 28. 1. 2024
Svitavy a muzeum.

**NAD BETLÉMEM
VÝŠLA HVĚZDA**
Betlém z sbírky Jitky Doležalové,
ze sbírek svitavského muzea a ze Svitavska
4. 12. 2023 – 14. 1. 2024
Městské muzeum a galerie ve Svitavách

ŽIVÁ ZED

Hřebečsko
NEZNÁMÉ A ZAPOMENUTÉ
Výstava o historii a živé i neživé přírodě
našeho regionu
21. 9. – 26. 11. 2023
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Svitavy a muzeum.

**Kolébky
civilizace**
Výstava modelů neoprávněných památek ze starověkého
Egypta a pozdního Řecka ve střešní jizbě termitů.
Modely repliky z obličeje Nefertiti
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
10. června až 20. září 2023
Svitavy a muzeum.

**Zapomenuté
hračky
minulosti**
Výstava historických
a technických hraček
z doby národního obrození
muzeí a první republiky
10. června až 10. září 2023
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Svitavy a muzeum.

Houby Svitavska
expozice jedlých, nejedlých i jedovatých druhů
rostečů v našem regionu
27. 9. – 1. 10. 2023
O víkendě a ve svátek bude otevřeno
9–12 a 13–17 hodin
houbová přednáška
Josefa Zedníka
28. 9. a 4. 10. 2023
13–17 hodin

**Svitavská
muzejní noc
2023**
Městské muzeum
a galerie ve Svitavách
9. června 2023 | 17:00–23:00
Svitavy a muzeum.

**Řezbářský
memorial**

**GALERIE
VENKOVKA**
GAMU

MĚSTSKÉ
MUZEUM
A GALERIE
VE SVITAVÁCH

ZPRÁVA O ČINNOSTI MĚSTSKÉHO
MUZEJA A GALERIE VE SVITAVÁCH 2023

Zpráva
o činnosti Městského muzea a galerie ve Svitavách
za rok 2023

MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE VE SVITAVÁCH

Máchova alej 293/1, 568 02 Svitavy

www.muzeum.svitavy.cz; e-mail: muzeum@muzeum.svitavy.cz, tel.: +420461532704

Vypracoval a předkládá:

Mgr. Hynek Stříteský, ředitel Městského muzea a galerie ve Svitavách

Na zprávě se podíleli Jana Čermáková, Mgr. Blanka Čuhelová, Jitka Flíglová, Mgr. Daniela Myšková, Mgr. Monika Němcová, Jitka Olšánová, Mgr. Lea Sehnalová, Mgr. Jakub Vrána, Mgr. Jindra Žáková

Ve Svitavách, 15. ledna 2024

OBSAH

1. Úvod	4
2. Péče o sbírkový fond	6
3. Knihovní fond	11
4. Expoziční a výstavní činnost	11
5. Kulturní a vzdělávací činnost	15
6. Odborná činnost	18
7. Projekty a granty	21
8. Přednášky a průvodcovská činnost	21
9. Muzejní pedagogika	22
10. Prezentace muzea v médiích	24
11. Spolková činnost při muzeu	25
12. Provozní záležitosti muzea	26
13. Členství muzea a jeho zaměstnanců v odborných a zájmových organizacích	27

Příloha: Výroční zpráva Muzea esperanta za rok 2023

1. ÚVOD

1.1

V roce 2023 pokračovalo Městské muzeum a galerie ve Svitavách ve své činnosti paměťové instituce, tj. vyvíjelo aktivity zejména v oblasti sbírkové, prezentační a edukační. Vzhledem k mírnému navýšení ceny vstupného (viz 1.3) a pokračující dobré návštěvnosti (viz 4. 5) zaznamenalo muzeum v roce 2023 v tomto směru rekordní příjem.

Odborná a péče o sbírkový fond probíhala v průběhu celého roku standardním a z aktuální legislativy vycházejícím způsobem. Inventarizace muzejních sbírek byla prováděna zejména s ohledem na termín ukončení druhého desetiletého inventarizačního cyklu, který byl Ministerstvem kultury ČR stanoven na 31. 12. 2023. Je potěšující, že se zaměstnancům muzea povedlo uvedený inventarizační cyklus úspěšně dokončit, a to i přes problémy s duplicitami a v prvních letech i s nenalezenými sbírkovými předměty.

Městské muzeum a galerie ve Svitavách v roce 2023 připravilo a realizovalo řadu výstav, workshopů a dalších kulturně vzdělávacích akcí pro veřejnost, jejichž podrobný přehled je uveden v následujícím textu. Kromě své hlavní činnosti se muzeum stalo spoluorganizátorem vybraných kulturních akcí ve městě.

V průběhu roku 2023 pokračovaly aktivity muzea související s Velkým svitavským mechanickým betlémem. Pozitivní zpráva přišla již na začátku roku, když byl projekt plánovaného Muzea mechanických betlémů přijat k financování z Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027 (žádost byla podána společně s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje v říjnu roku 2022). V září roku 2023 muzeum opět ve spolupráci s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje přihlásilo projektový záměr k financování expozice 2. NP Muzea mechanických betlémů do programu česko-polské spolupráce Interreg, přičemž projektovým partnerem se stala Farnost Navštívení Panny Marie ve Vamberčicích. Finální projekt, vycházející z uvedeného záměru, bude podán v prvním čtvrtletí roku 2024. K úspěchům v roce 2023 lze také přiřadit výměnu vjezdové brány do zahrady Městského muzea a galerie ve Svitavách.

Novými tvářemi se v roce 2023 staly Mgr. Jindra Žáková, která počínaje 2. ledna obsadila pozici lektorky výtvarných umění, a Mgr. Daniela Myšková, jež 2. října nastoupila na pozici dokumentátorky muzejního fotoarchivu (podsbírka 21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy). Obě nové zaměstnankyně se rychle zapojili do muzejních aktivit a staly se vítanou posilou pracovního kolektivu.

Muzeum bylo zřízeno rozhodnutím městské rady jako příspěvková organizace města Svitavy s právní subjektivitou k 1. 1. 1991 a je ze zákona povinno řídit se těmito předpisy:

- Zákon č. 122/2000Sb. **o ochraně sbírek muzejní povahy**, centrální evidenci sbírek a o změně některých dalších zákonů
- Prováděcí vyhláška ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., v níž se stanoví **režim ochrany a trvalého uchovávání sbírek muzejní povahy**, vedení sbírkové evidence a inventarizace sbírek

Muzeum spravuje dva objekty v blízkosti centra města, **budovu na Máchově aleji č. 1** a **Ottendorferův dům na náměstí Míru č. 1**. Obě budovy jsou v majetku města. Od poloviny roku 2021 muzeum také spravuje dvě místnosti v objektu na ulici Milady Horákové č. 16, který je rovněž v majetku města.

1.2 Otevírací doba

Otevírací doba ÚT–PÁ 9:00–12:00 a 13:00–17:00, SO, NE 13:00–17:00 hodin. V období turistické sezóny (červenec a srpen) je rozšířena na celodenní provoz i v sobotu a neděli (9:00–12:00 a 13:00–17:00 hodin), zavírací den je stejně jako ve většině muzeí a galerií v ČR pondělí. O víkendech a svátcích funguje pokladna v muzeu jako turistické informační centrum. Mimořádná otevírací doba muzea platila v průběhu prosince 2023 v souvislosti s velkým zájmem veřejnosti o Velký svitavský mechanický betlém a výstavou betlémů ze sbírek Jitky Dolečkové a dalších betlémů ze sbírek svitavského muzea a ze Svitavska.

1.3 Vstupné

I v roce 2023 byl využíván elektronický pokladní systém s evidencí a kategorizací vstupného.

Vstup do celého objektu muzea je za následující vstupné:

Plné 80,- Kč dospělí, zlevněné 50,- Kč děti, senioři, ZTP.

Senior pasy 40,- Kč, rodinné pasy 1+1 zdarma.

Školní skupiny s výkladem a s prací lektorky animačních programů 50,- Kč/žák.

Vstupné pro školy tzv. „muzejní balíčky“ 70,- Kč/žák (program k výstavě + program v animačních dílnách).

Vstupné na věž kostela Navštívení Panny Marie a do muzea esperanta, stejně jako na prohlídku sálu Ottendorferovy knihovny činí 10,- Kč.

Vstupné na prohlídky města s historikem muzea je stanoveno vždy individuálně dle konkrétních požadavků na rozsah a délku trasy (muzeum, Ottendorferova knihovna, Muzeum esperanta, historická zastavení na náměstí, věž kostela Navštívení Panny Marie, hřbitov), cca 110–180 Kč/osoba.

Zdarma: volný vstup pro obyvatele Svitav každou první neděli v měsíci, členové Asociace muzeí a galerií ČR a ICOM.

1.4 Hospodaření muzea

Muzeum hospodařilo v souladu se svým plánem a rozpočtem a vycházelo z poskytnutého příspěvku na provoz od zřizovatele, z poskytnutých dotací a vlastních příjmů.

Príspevek zřizovatele na provoz	8 103 000 Kč
Príspevek zřizovatele na odpisy	356 161 Kč
Dotace z jiných rozpočtů	427 000 Kč
Vlastní příjmy	1 746 088 Kč
z toho příjmy ze vstupného	543 212 Kč.

V průběhu sledovaného období byly muzeu poskytnuty příspěvky:

Pardubický kraj - neinvestiční účelové dotace	
50 000 Kč	Restaurování vybraných předmětů z díly starých svitavských betlémářů
25 000 Kč	Řezbářský memoriál Aloise Petruše 2023
15 000 Kč	Hledání hvězdy Davidovy 2023
10 000 Kč	Dny otevřených ateliérů 2023
40 000 Kč	Spolupráce s obcí Perečyn
50 000 Kč	Rekonstrukce věžních hodinových strojů ze staré radnice města
Ministerstvo kultury	

144 000 Kč	Restaurování sbírkového předmětu: malovaný terč „Římský legionář“ – ISO II/D
51 000 Kč	Podpora expozičních a výstavních projektů na inst. výstavy „Zapomenuté hračky minulosti – Výstava historických a technických hraček ...“
42 000 Kč	Podpora expozičních a výstavních projektů na inst. výstavy „Hřebečsko – neznámé a zapomenuté“

1.5 Personální situace

Počet zaměstnanců je naplňován podle platného organizačního řádu, ve stálém pracovním úvazku je celkem 10 přepočtených pracovníků. Z toho 6,5 odborný úsek, 3,5 ekonomický a technický úsek. Odborný úsek zahrnuje kurátory sbírkových a mobiliárních fondů, dokumentátora sbírkových předmětů, lektora umění a programového pracovníka.

2. PÉČE O SBÍRKOVÝ FOND

2.1 Sbírkový fond muzea

Ministerstvo kultury ČR vede Centrální evidenci sbírek (CES) – veřejnosti přístupný informační systém, kde je od roku 2002 evidována i sbírka *Městského muzea a galerie ve Svitavách* pod evidenčním číslem MSV/002-05-10/211002. Další sbírkové předměty jsou uloženy v souboru *Sbírka Svitavy* pod evidenčním číslem SBS/008-04-18/360008.

Muzejní sbírka je členěna do osmi podsbírek, z nichž každá má svoji vlastní číselnou řadu inventárních čísel. V přiložené tabulce je možné vidět množství předmětů v roce 2022 a nových přírůstků za rok 2023.

Tabulka počtu evidenčních čísel sbírkových předmětů v roce 2023.

název podsbírk	rok 2022	přírůstek	vyřazení z evidence	rok 2023
15 – výtvarné umění	1120	0	0	1120
17 – uměleckoprůmyslové předměty	1137	0	0	1137
18 – knihy, písemnosti a tisky	3 365	18	0	3383
21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy	8582	3	0	8585
24-1 – prací technika	352	0	0	352
24-2 – pozůstalost Aloise Petruse	211	0	0	211
24-3 – Ottendorferova knihovna	5795	0	0	5795
25 – jiné, obecné	3502	14	0	3516
Celkem	24 064	35	0	24 099

Celkově nyní muzejní sbírkový fond obsahuje 24 099 evidenčních čísel. Nesrovnalosti s předchozími lety jsou způsobeny převodem předmětů mezi podsbírkami. Knihovna je pak dělena na dvě části sbírkovou a badatelskou, která není součástí sbírek zapsaných v CES. Nové předměty byly získány koupí a sběrem. Detailnější informace k nově získaným

položkám jsou uvedeny v následující tabulce (více informací o podsбірce 21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy je pak uvedeno v podkapitole 2.7).

Tabulka předmětů (bez položek patřících do fotoarchivu) získaných do muzejních sbírek v roce 2023.

název předmětu	přírůstkové číslo	popis předmětu	způsob získání
Věžní hodinový stroj	1/23	nález z prostor staré radnice, řemeslná kovářská práce, datace: 1861 (reinstalace na radniční věž), autor: Johannes Hiller	sběr
Věžní hodinový stroj	2/23	nález z prostor staré radnice, řemeslná kovářská práce, datace: počátek 20. století, autor: firma Thondel, Uničov	sběr
Hodinové kyvadlo	3/23	nález z prostor staré radnice, řemeslná kovářská práce, chybí hlavní závěs, délka 33 cm, datace: 1861, autor: J. Hiller	sběr
Části sochy sv. Jana Nepomuckého	4/23	demontované části, pískovcový podstavec s čepem, dva kovové čepy, jeden kovový držák na lucernu, průměr podstavce 28 cm, datace: 18. století, autor: neznámý	sběr
Mechanická skládačka	5/23	zvoník, kovář, truhlář, ruční pohon, odnímatelná ozubená kola z pěnové hmoty, rozměry: 115x80x150 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka řemesel	6/23	kovář, kolář, truhlář, bednář ruční pohon, odnímatelná ozubená kola a hřídel, parní stroj jako pohon, rozměry: 115x45x77 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka řemesel	7/23	kovář, kolář, truhlář a sedlář ve skleněné vitrině s osvětlením, rozměry: 74x30x75 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka tkalcovské světničky	8/23	muž u tkalcovského stavu a žena u kolovrátku s osvětlením, rozměry: 74x45x70 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka řemesel	9/23	kovář a truhlář, samostatně stojící mechanika, rozměry: 42x13x38 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka venkova	10/23	trkající se kozli, papírové figurky s pohyblivými nohama a hlavami, samostatně stojící mechanika, rozměry: 33x20x54 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě

Mechanická ukázka řemesel	11/23	přadlena u kolovrátku, samostatně stojící mechanika, rozměry: 20x20x17 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka tkalcovského stavu	12/23	detailní model, mechanika na podstavci, rozměry: 31x24x27 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Mechanická ukázka vozičku	13/23	dle Utzova betlému, na vozičku postava a pes, odkrytá mechanika, rozměry: 60x27x57 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě
Repliky strojků	14/23	k pohánění vysokomýtského betlému, v horní části vzduchový regulátor otáček, výstupní hřídelka opatřena hnací řemeničkou, rozměry: 10x6x14 cm, datace: přelom 20. a 21. století, autor: Kamil Andres	koupě

2.2 Muzejní evidence

Muzeum vede ze zákona **chronologickou evidenci sbírek** v písemné podobě (přírůstkové knihy), **systémovou elektronickou evidenci** v elektronické podobě (program Bach) a celorepublikovou **centrální evidenci (CES)** v online podobě. V roce 2023 byly v systémové evidenci zapsány a upřesněny záznamy u 331 inventárních čísel sbírkových předmětů (bez fotoarchivu). Nově byly v chronologické i systémové evidenci zpracovány všechny přírůstky za rok 2023. V systému CES pak byly doplněny a aktualizovány všechny údaje, takže se nyní jedná o aktuální soupis našich sbírek.

2.3 Inventarizace sbírek

Podle §12 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy je každoročně prováděna pravidelná (řádná) inventarizace vymezené části sbírkového fondu. V roce 2023 byla navíc dokončena pravidelná desetiletá inventarizace celé sbírky dle předpisů MK ČR. K té dopomohlo inventarizování zbývajících 273 inventárních čísel z podsbírek 25 – jiné, obecné, 24 – další, prací technika a 17 – uměleckoprůmyslové předměty. Dále pokračovala inventarizace fotoarchivu, jak je uvedeno v kapitole 2.7.

2.4. Digitalizace sbírek

Digitalizace sbírek je jednou z priorit českého muzejnictví a vede k vyšší ochraně sbírek archivní povahy a ke zvýšení komfortu badatelů. V roce 2023 byly zpracovány digitální záznamy a vytvořena nová data u 373 inventárních čísel. Na webových stránkách muzea je skrz fotografie zpřístupněna podsbírka Prací techniky, pozůstalost Aloise Petruše a sbírkové předměty z oboru elektrotechniky (historická rádia a gramofony) i výtvarného umění. Na webovém portálu www.esbirky.cz je pak představeno celkem 55 figur ze souboru Velkého svitavského mechanického betlému. Vedle fotografií jsou zde přiloženy i videa z jejich 3D skenování. Ty je možné též vidět na muzejním youtube kanálu. Informace k digitalizaci fotoarchivu jsou uvedeny v kapitole 2.7.

2.5 Ochrana sbírek, restaurování a konzervace

Jedním z hlavních úkolů muzea je sbírkový předmět zaevidovat a uložit tak, aby nevznikla škoda jeho ztrátou, zničením nebo poškozením fyzickým či působením nepříznivých klimatických vlivů. Konkrétně se jedná o následující činnosti.

Uložení sbírek

Sbírkové předměty jsou nyní uloženy v devíti depozitářích. Všechny jsou vybaveny elektronickou zabezpečovací signalizací (EVS) a protipožární elektronickou signalizací (EPS). Veřejné prostory muzea, kde jsou sbírkové předměty vystavovány, jsou sledovány kamerovým systémem. Vstupy do přízemních depozitářů jsou chráněny kovovými mřížemi. V depozitářích je prováděn monitoring teploty a vlhkosti.

Základní očista a restaurování

V roce 2023 byl z našich sbírek restaurován střelecký terč *Římský legionář* a dvě stavby patřící do souboru *Velkého svitavského mechanického betléma*. V obou případech restaurování prováděli restaurátoři s licenci MK ČR ak. mal. Šárka a Petr Bergerovi. Též byly Janem Kopřivou restaurovány oba hodinové stroje z věže staré radnice, které byly v tomto roce přijaty do našich sbírek.

2.6 Prezentace sbírek

Expozice muzea

Sbírkové předměty jsou permanentně využity následujícím způsobem v těchto expozicích:

- „Z historie praní“ – v expozici bylo vystaveno celkem 213 sbírkových předmětů (prací stroje, valchy, mandly, potřeby pro domácnost, textilní výrobky, fotografie apod.).
- „Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy“ – využito přes 200 reprodukcí fotografií z vlastního fondu.
- „Labyrint svitavských příběhů“ – instalováno je celkem 153 předmětů z fondů Výtvarné umění, Svitavský betlém, Alois Petrus, Uměleckoprůmyslové předměty a Obecná sbírka. Též je zde vystavena 1 neevidovaná socha z Městského hřbitova ve Svitavách.
- „Střípky ze svitavské přírody“ – nová expozice o přírodě města. Využity na ni jsou zatím neevidované nerosty, zkameněliny, modely a dermoplastické preparáty (bude evidováno v roce 2024 v rámci tvorby nové biologické podsbírk).

Dále byly sbírkové předměty v různé míře použity při dočasných výstavách popsanych v kapitole 4.2. V případě sbírkových předmětů vypůjčených do jiných institucí a z jiných institucí je pak možné uvést následující:

Vypůjčky sbírkových předmětů jiným osobám a organizacím

V roce 2023 bylo provedeno těchto 8 vypůjček:

1/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – stavby k restaurování mechanické části Velkého svitavského mechanického betlému

2/ Jan Kopřiva, Ivanovice na Hané – restaurování radničních věžních hodin

- 3/ Městské muzeum a Galerie Polička a Centrum Bohuslava Martinů – dermoplastické preparáty zvířat
- 4/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – restaurování Střeleckého terče Římský legionář
- 5/ Město Svitavy – věžní hodinové stroje umístěné v budově Městského úřadu Svitavy
- 6/ Městská kulturní zařízení Hranice, příspěvková organizace – muzeum a galerie – prací kolo k pračce Ideal, určeno k vytvoření odlitku poháněcího kola pro uvedené kulturní zařízení
- 7/ Kulturní zařízení města Valašské Meziříčí, příspěvková organizace – soubor betlémů k výstavě „K Ježíškovi do betléma půjdeme“
- 8/ Život na zámku Kvasiny, z.s. – soubor betlémů k výstavě „Betlémy na zámku Kvasiny“

Výpůjčky sbírkových předmětů z jiných organizací a od jiných osob

V roce 2023 bylo provedeno těchto 17 výpůjček:

- 1/ Národní technické muzeum – astronomické předměty pro výstavu „Vesmír“
- 2/ Hvězdárna Valašské Meziříčí – panely o astronomii pro výstavu „Vesmír“
- 3/ ZŠ Svitavy, nám. Míru 73 – model pro výstavu „Vesmír“
- 4/ Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou – panely pro výstavu „Tajemství barev“
- 5/ Michal Šmída – sbírkové předměty pro výstavu „Tajemství barev“
- 6/ Ján Hertlík – modely pro výstavu „Kolébky civilizací“
- 7/ Národní muzeum – modely pro výstavu „Kolébky civilizací“
- 8/ Muzeum technických hraček – staré hračky pro výstavu „Zapomenuté hračky minulosti“
- 9/ Kulturní služby Moravská Třebová – zkameněliny pro výstavu „Hřebečsko – neznámé a zapomenuté“
- 10/ Moravské zemské muzeum – dermoplastické preparáty pro výstavu „Hřebečsko – neznámé a zapomenuté“
- 11/ Aleš Lamr – dílo pro výstavu „Tři Lamři ve Svitavách“
- 12/ Jan Lamr – dílo pro výstavu „Tři Lamři ve Svitavách“
- 13/ Hanuš Lamr – dílo pro výstavu „Tři Lamři ve Svitavách“
- 14/ Jaroslav Pavliš st. – dílo pro výstavu „Plenér Jaroslava Pavliše“
- 15/ Jaroslav Pavliš ml. – dílo pro výstavu „Plenér Jaroslava Pavliše“
- 16/ Pavel Pecina – betlémy pro výstavu „Nad Betlémem vyšla hvězda“
- 17/ Jitka Dolečková – betlémy pro výstavu „Nad Betlémem vyšla hvězda“

2.7 Muzejní fotoarchiv

V průběhu roku 2023 pokračovaly komplexní revize sbírkového fondu Fotoarchiv (fotografie, filmy, negativy, videokazety, digitální data). Odborné práce spočívaly v těchto činnostech:

- a) revizích zapadaných karet (1997–2017)
- b) digitalizaci fotografií a VHS
- c) zápisy přírůstků

Digitalizace zdrojových fotografií je vždy prováděna v tiskové kvalitě. Revize karet spočívá v kontrole údajů na kartě, jejich verifikaci a doplnění. U karet s chybějícími náhledovými obrázky se tyto doplňují. Jsou digitalizovány a postupně zapisovány videokazety z historické dokumentace města. Postupně je evidován sbírkový fond muzea, který byl uložen bez jakéhokoliv popisu. Jsou to soukromá alba z pozůstalostí a příležitostná alba. Speciální kapitolou práce na inventarizaci fotoarchivu jsou náhodně nalezené fotografie a pohlednice regionu.

Za rok 2023 prošlo revizí fotoarchivu celkem 3375 evidenčních čísel a byla přidána tři nová inventární čísla. V současné době je tak v evidenci fotoarchivu muzea celkem 8 585 evidenčních karet. V nich je zahrnuto 11 686 evidovaných a digitalizovaných snímků.

3. KNIHOVNÍ FOND

3.1 Sbírková knihovna

Je souborem tisků, rukopisů a materiálů archivní povahy, které mají blízký vztah k regionu Svitavska. Je evidována v Centrální evidenci sbírek MK ČR a eviduje se stejným způsobem jako ostatní sbírky. Sbírkovou knihovnu tvoří v současnosti **3 383 inventárních čísel ve II. stupni evidence.**

3.2 Ottendorferova knihovna

Stabilizovaný a inventarizovaný fond – soubor 5 795 inventárních čísel.

3.3 Badatelská (přírůstková) knihovna

Je plně přístupná veřejnosti a je průběžně doplňována. V současnosti zahrnuje **4 107 publikací.** Knihovna obsahuje 8 oddělení (Výtvarné umění, České dějiny, Světové dějiny, Vojenství, Geografie, Encyklopedie, Periodika, Naučné vědy) a je zpracována programem Bach. Badatelská knihovna je doplňkovou alternativou pro zájemce o historii a umění.

4. EXPOZIČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST

4.1 Stálé expozice

Labyrint svitavských příběhů – expozice o historii města v příbězích jeho obyvatel. Expozice je vybudována v části vstupní chodby a jednom výstavním sále. Během léta jsou zpřístupněny herní prvky k historii města na muzejní zahradě. Vystaveny jsou exponáty související s tradičními řemesly a běžným životem na Svitavsku. V letošním roce je výstava doplněna i novými pracovními listy pro děti.

Z historie praní – vystavena je část největší sbírky exponátů mapujících tuto lidskou činnost v České republice. K expozici je vydán průvodce a celá sbírka je přehledně dokumentována na webu muzea. Sbíрка prací techniky je průběžně doplňována o nové přírůstky, které jsou také obměňovány ve výstavě. Součástí je herna pro školní skupiny a rodiny s dětmi. V prádelně u pejska a kočičky je možné vyzkoušet praní na valše, pracím zvonem, žehlení letitými žehličkami či mandlem. Letos je výstava doplněna i novými pracovními listy pro děti.

Expozice Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy – expozice o holocaustu na pozadí příběhu svitavského rodáka Oskara Schindlera. Součástí

expozice jsou předměty z muzejních sbírek, dále zapůjčené z Židovského muzea v Praze a z Muzea v Gross Rosen. Přímo v expozici je možnost zhlédnutí dokumentárních filmů o Oskaru Schindlerovi a také o historii města Svitavy v české, německé a anglické verzi. Pro rodiny s dětmi je tu několik úkolů k pátrání. Letos je výstava doplněna i novými pracovními listy v češtině a angličtině.

Muzeum esperanta – expozice Českého svazu esperanta a svitavského klubu esperanta zpřístupněná v budově Ottendorferova domu

Svitavské vily – známé i neznámé – na chodbě muzea jsou trvale umístěny výstavní panely, které se věnují místním architektonickým skvostům rodinného bydlení.

V. O. Ottendorfer – stálá výstava o životě svitavského mecenáše Valentina Oswalda Ottendorfera (1826–1900) a „jeho budovách“ ve městě je instalována na jedenácti panelech v interiéru Ottendorferova domu.

4.2 Krátkodobé výstavy realizované v roce 2022

Dramaturgie výstavní činnosti byla stejně jako v minulých letech připravena s ohledem na různorodé zájmy odborné i laické veřejnosti. Muzeum připravilo celkem 12 výstav, další 2 výstavy pokračovaly z roku 2022. Konkrétně šlo o tyto výstavy:

28. 11. 2022 – 15. 1. 2023

VÁNOČNÍ MUZEUM ÚSMĚVŮ. EMMA A BARBORA SRNCOVY

Do světa snů, radosti a úsměvů mohli návštěvníci vstoupit na výstavě dvou žen – výtvarnice Emmy Srnkové a její dcery, herečky a malířky Barbory Srnkové. Jejich tvorba vyzařuje radostnou atmosféru i vtipný nadhled a je tou pravou výstavou, která vám vykouzlí úsměv na tváři a navodí vánoční atmosféru.

28. 11. 2022 – 22. 1. 2023

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM A ADVENTNÍ HERNA

Restaurování Velkého svitavského mechanického betlému bylo dokončeno a poprvé byl veřejnosti představen v celé své kráse 15 metrů. Návštěvníci, zejména děti, ocenili také betlémské divadlo, fotostěnu s andělskými křídly, domek s okénky svatých či s vánočními vůněmi a na další aktivity s adventní tematikou.

29. 1. – 9. 4. 2022

PŘEHLÍDKA 2023

Tradiční výstava výtvarníků svitavského regionu.

29. 1. – 9. 4. 2023

VESMÍR

Výstava o současném poznání kosmu, jeho výzkumu i historii doplněná o řadu interaktivních a herních prvků.

21. 3. – 10. 4.

VELIKONOCE A SVÁTKY JARA

Malá výstava velikonočních i jarních zvyků, tradic a dekorací.

16. 4. – 28. 5. 2023

TŘI LAMŘI

Výstava tří významných českých výtvarníků, Aleše Lamra a jeho synů Hanuše a Jana. I když jsou všichni tři umělci spojeni rodinnými vazbami, jejich tvorba je velmi odlišná a unikátní. A přesto, nebo právě proto, je tu cosi společného, propojujícího. Tou spojnicí je fascinace barvou, tvarem a procesem neustálého hledání a výtvarného experimentování.

23. 4. – 31. 5. 2023

TAJEMSTVÍ BAREV

Výstava pojednávající o barvách z nejrůznějších úhlů pohledu, jejíž součástí je také výtvarná dílna, kde si mohou návštěvníci vyzkoušet malování pomocí různých barevných pigmentů nebo složit vlastní paletu barev.

9. 6. – 20. 9.

KOLÉBKY CIVILIZACE

Hravá výstava Kolébky civilizace představuje formou věrných modelů starověký Egypt, Mezopotámii a počátky Řecka. K vidění i obdivu byly vystaveny například repliky pyramid, busty Nefertiti, Tutanchamonovi pohřební výbavy či antických amfor, sošek a idolů. Pro děti byla připravena řada her a zábavných úkolů.

9. 6. – 10. 9.

ZAPOMENUTÉ HRAČKY MINULOSTI

Výstava hraček 19. a počátku 20. století přiblížila návštěvníkům jejich historický vývoj i všední život dětí v naší minulosti. Prezentovány byly hračky mechanické poháněné parním strojem, hodinovým strojkem nebo elektřinou, ovšem návštěvníci se mohli rovněž těšit rovněž na stolní hry, stavebnice, panenky, dětské kuchyňky, pokojíčky a obchody, kočárky a dětská vozítka, hračky na písek a další.

21. 9. – 26. 11

HŘEBEČSKO – NEZNÁMÉ A ZAPOMENUTÉ

Hravá výstava představila historii a živou i neživou přírodu Hřebečska. K vidění byly například modely zaniklých staveb, místní kroj, vycpaná i živá zvířata a vzácné zkamenělé pryskyřice. Pro děti byla připravena řada her a zábavných úkolů.

27. 9. – 1. 10.

HOUBY SVITAVSKA

Mykologická výstava živých hub našeho regionu, spojená s programy pro školy a mykologickou poradnou Josefa Zedníka.

8. 10. – 19. 11.

PLENĚR JAROSLAVA PAVLIŠE

Výstava-umělec, který své malířské schopnosti předával svým žákům a tím vytvořil svitavskou krajinářskou školu. Výstava Jaroslava Pavliše prezentovala nejen dílo známého malíře-učitele, ale též tvorbu jeho pokračovatelů, svitavských malířů-krajinářů.

3. 12. 2023 – 14. 1. 2024

NAD BETLÉMEM VYŠLA HVĚZDA

Tradiční výstava betlémů z našeho regionu. V letošním roce bude jádrem celé výstavy sbírka papírových betlémů Jitky Dolečkové, které doplní autorské betlémy Pavla Peciny a betlémy z nejrůznějších materiálů ze svitavského muzea.

3. 12. 2023 – 28. 1. 2024

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM A ADVENTNÍ HERNA

Opět po roce mohli návštěvníci vidět Velký historický svitavský mechanický betlém v celé jeho kráse 15 metrů a obdivovat 62 rozpohybovaných částí. Návštěvníci, zejména dětští, se mohli také těšit na zajímavé badatelské úkoly, betlémské divadélko, fotostěnu s andělskými křídly, domek s okénky svatých či s vánočními vůněmi a na další aktivity s adventní tematikou. Letos byla vánoční herna doplněna i novými pracovními listy pro děti.

4.3 Výstavy mimo prostory MMG

31. 5. - 16. 6. 2023

ROZHOVORY Z GALERIJNÍHO ATELIÉRU – Dvorana Poslanecké sněmovny ČR, Praha

Výtvarně zpracované práce dětí z GAMU na zamyšlení, co by se stalo, kdyby se potkali známí umělci, kteří se ve skutečnosti potkat nemohli nebo co by si řekli slavné postavy z obrazů?

11.9. – 9.10. 2023 **ROZHOVORY Z GALERIJNÍHO ATELIÉRU**, výstava dětí z GAMU, Kavárna v parku (Svitavy)

24. 11. 2023 – 2. 1. 2024 **ROZHOVORY Z GALERIJNÍHO ATELIÉRU**, výstava dětí z GAMU, foyer kina Vesmír (Svitavy)

4.4 Živá zed'

Expozice Živé zdi u podchodu obchodního centra Albert je zaměřená na podporu lokálního umění. Cílem je dostat umění blíže k lidem a prezentovat místní autory či zajímavá místa ve Svitavách a okolí. V roce 2023 zde bylo instalováno 5 výstav:

5. 12. 2022 – 28. 2. 2023

KONTRASTY

Netradiční spojení uměleckých fotografií Lenky Střílkové se známými texty.

1.3. – 31. 5. 2023

PAVEL ČERNÝ – STROMY

Literární tvorba místního rodáka a autora Svitavských říkadel.

24. 5.–11. 10. 2023

ABSOLVENTI VÝTVARNÉHO OBORU ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY SVITAVY

Závěrečné práce studentů výtvarného oboru ZUŠ Svitavy pod vedením Ivy a Pavla Fialových.

11. 9. – 30. 10. 2023

ONDŘEJ KLUSÁK FOTOGRAFIE SVITAVSKÉ FAUNY

Pozvání na letní výstavy a akce ve městě Svitavy.

2. 11. 2023 – 7. 1. 2024

KRISTÝNA TRONEČKOVÁ / CESTY ZA ŠTĚSTÍM 3

Fotografie z knihy Cesty za štěstím 3, která právě teď vychází. Fotografie, stejně jako knihy, odrážejí přístup ke štěstí ve vybraných koutech světa. Tentokrát se pozornost zaměřila na Turecko, Kostariku a Japonsko.

4.5 Návštěvnost muzea a galerie

V roce 2023 expozice a výstavy muzea navštívilo 13 892 návštěvníků, z toho 3 608 ve školních výpravách. Neplaticích (pedagogický doprovod, návštěvníci s volným vstupem, návštěvníci vernisáží, Svitavští využívající volných vstupů apod.) bylo 3 510

5. KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

5.1. Poradenský den pro výtvarníky

Poradenský den proběhl 14. ledna 2023 od 10 hodin za účasti 34 výtvarníků. Poradenským dnem provázela pedagog a výtvarník Filip Dvorský.

5.2 Masopust a staročeská zabijačka

V roce 2004 se ve Svitavách obnovila tradice masopustu a nejen místní se na něj mohli těšit také v roce 2023. V sobotu 18. února vyšel ve 13 hodin od Ottendorferovy knihovny průvod masek, aby před starou radnicí požádal starostu města o povolení k obchůzce. Následně pokračoval až na horní část náměstí Míru, kde se uksutečnil i tradiční masopustní jarmark. Vzduchem opět zavonělo zabíjačkové občerstvení s jitrnicemi, prejtem, tlačenkou, škvarky či polévkou. V nabídce byly rovněž masopustní koláče, svažené víno, punč, slivovice, pivo, čaj i limonáda. O kulturní program se postarala brněnská agentura Rex a svitavské dechovky. Veselí vyvrcholilo rituálním poražením kobyly v 15:00.

5.3 Velikonoce v muzeu

Na sobotu 1.dubna byl připraven celodenní program pro širokou veřejnost. V expozici prací techniky byla instalována výstava mapující svátky jara, dodržované zvyky a symboliku různých předmětů spjatých s těmito jarními dny. Celé muzeum ožilo velikonočním jarmarkem, výrobními dílničkami i ukázkami řemeslné výroby související s velikonocemi a příchodem jara. Návštěvníci akce si mohli vyzkoušet pletení pomlázek, zdobení kraslic, tvorbu velikonočních lít a jiných dekorací. Na muzejní zahradě byly připraveny k vyzkoušení jarní a velikonoční hry a v muzejních dílnách soustružená vajíčka a káči pro radost dětem.

5.4 Galerie Venkovka

Tradiční malování pro Venkovku proběhlo 2. června 2023 od 15 do 19 hodin v krásných prostorách farní zahrady kostela sv. Jiljí (vedle hřbitova). Malování proběhlo v rámci Noci kostelů. Malování pro Venkovku se v roce 2023 zúčastnili následující výtvarníci: Věra Kosová, Wit Pochurski, Taňa Gáliková, Jana Vlčková Pavlíčková, Kateřina Talířová, Markéta Sopoušková, Míra Moučka, Olga Poláková, Libor Novák, Ondřej Radda, Kryštof Cach, Pavel Štosek. Vernisáž obrazů se uskutečnila v galerii Venkovka dne 1. září 2023.

5.5 Týden řemeslných workshopů

V Městském muzeu a galerii ve Svitavách jsou od roku 2014 vybudovány a aktivně využívány řemeslné dílny. Připravujeme zde řemeslné programy pro školní a zájmové skupiny, celodenní i vícedenní výrobní workshopy pro děti i dospělé, a to pod vedením odborných lektorů. Vzhledem ke stálému zájmu o vyzkoušení tradičních řemesel nabízíme od roku 2019 jako alternativu příměstského tábora letní týden řemeslných workshopů pro děti. Každý den je věnován jinému řemeslu a rodiče mohou své děti přihlásit na celý týden nebo na vybrané dny. První srpnový týden roku 2023 jsme se zabývali výrobou skleněného přívěsku, vitrážových obrázků, točené keramiky a výrobou keramické zvonkohry, poznávali jsme přírodu Svitavska, cestovali za exotickými zvířaty do Svitávky, kovali amulety s uměleckým kovářem, dva dny jsme trávili s fotoaparáty a poznávali kouzla černé komory, kde vznikají fotografie snímáné na klasický film, ale také jsme se dozvěděli něco o historii svitavského kostela svatého Josefa, prozkoumali jsme jeho věže, půdu i další prostory, kam se běžně nechodí.

5.6 Řezbářský memoriál Aloise Petruše 2023

Letos se už po třinácté sjeli koncem léta (38. srpna až 2. září 2023) do Svitav řezbáři, aby vyrobili nové sochy, které budou poté dělat radost nejen nám, Svitavanům, ale i návštěvníkům našeho města. Letošní téma bylo dopravní prostředky a autory nových plastik se stali Romana Krestýnová, Petr Steffan, František Moravec, František Malý a Wit Pichursi. Třináctý Memoriál Aloise Petruše jsme zahájili v pondělí 28. srpna v 18 hodin na koncerty známých svitavských skupin, Do větru a Točkolotoč. A po šesti dnech, tedy v sobotu 2. září, v 16 hodin předali řezbáři hotová díla starostovi města.

5.7. Dny evropského dědictví

V letošním roce se Svitavy opět připojili k mezinárodním Dnům evropského dědictví. Zaměřili jsme se, pro někoho možná trochu překvapivě, na svitavskou smuteční obřadní síň.

A proč můžeme tuto stavbu směle označit za součást našeho kulturního dědictví? Patří k významným a působivým veřejným budovám ve stylu brutalismu, architektonického slohu, který svůj výraz čerpá primárně z estetiky pohledového betonu. Mezi další známe brutalistní stavby patří například obchodní domy Kotva v Praze a Prior v Olomouci, karlovarský hotel Thermal či dnes již neexistující administrativní budova Transgasu v Praze. Autory svitavské smuteční obřadní síně byli architekti Pavel Kupka a Bohumil Blažek, kteří ke spolupráci přizvali Markétu Lierovou a zejména výraznou osobnost české výtvarné scény, malíře, grafika a sochaře Karla Nepraše. Architekturu i výzdobu stavby spojuje tematika plynutí času a koloběhu lidského života (sluneční hodiny, plastiky siluet ženských a mužských postav na fasádě, katafalk, svrchní osvětlení atd.). Zbývá dodat, že projektové práce započaly v roce 1969 a realizace skončila terénními úpravami v roce 1973.

Dny evropského dědictví ve Svitavách proběhly v neděli 17. září 2023. Nejprve od 14:00 se přímo ve smuteční síni uskutečnila přednáška docentky Radomíry Sedlákové na téma Stavby posledního rozloučení, na kterou od 15:00 navázal původem svitavský architekt Radim Oblouk, který přítomné posluchače seznámil se samotnou stavbou svitavské smuteční obřadní síně.

5.8 Advent ve Svitavách

První adventní neděle – vernisáž výstavy betlémů a prezentace již kompletně rekonstruovaného Velkého svitavského mechanického betlému, doplněná o informační panely o jeho postupné rekonstrukci i interaktivní prvky vztahující se k této kulturní památce. Zpřístupněna byla též Adventní herna doplněná o pracovní listy ke svitavskému betlému a Vánocům.

Druhá adventní neděle – Vánoce v muzeu: pravidelná akce s vánočním jarmarkem, vánočními zvyky a dílničkami pro děti i smažení tradičních svitavských hnízd uprostřed vánoční výstavy.

Třetí adventní neděle – tentokrát věnovaná řezbářství a betlémářství. Lidé se mohli podívat jak vznikají betlémové figurky v rukou zručných betlémářů a sami si zkusit vyrobit dřevěné ozdoby na vánoční strom. Akci doplnily tvořivé dílny klubu patchworku a prodej řemeslných výrobků.

Čtvrtá adventní neděle / štědrý den – pro širokou veřejnost byla otevřena vánoční výstava a zejména zrekonstruovaný historický pohyblivý betlém vyrobený svitavskými betlémáři. Pro děti byla rovněž připravena samoobslužná Adventní herna.

Instalace betlému od řezbáře Františka Malého. Na svitavském náměstí Míru je každoročně instalována v průběhu adventu skupina dřevěných figur v životní velikosti, znázorňující scénu narození Krista.

Výstava vánočních dekorací v přízemních oknech budovy muzea.

Instruktažní videa, která učila, jak uvázat adventní věnec, vyrobit vánoční ozdoby a dekorace, či seznámila s některými vánočními zvyky, si mohli zájemci prohlédnout na muzejním kanále Youtube.

Spolupráce na **fotostěně** s adventní tematikou, která byla umístěna na svitavském náměstí Míru.

5.9 Přírodovědné vycházky pro veřejnost

Během roku 2023 proběhlo pět biologických vycházek pořádaných muzeem ve spolupráci s ZO ČSOP Rybák Svitavy. První z nich bylo *Vítání ptáčího zpěvu*, jehož se 8. 5. zúčastnilo

46 osob (z toho 20 dětí). Kroužkovat a pozorovat jsme tehdy mohli například slavíka modráčka, písíka obecného a břehuli říční. Další dvě vycházky byly součástí víceletého cyklu *Po Svitavsku za...* První, konaná 17. 6., se zaměřila na zkameněliny vyzvednuté při stavbě obchvatu města. Nalézt se v 34 lidech (z toho 11 dětí) podařilo třeba ichnofosilii, klepeta raka *Protocallianassa antiqua* a schránky mlžů rodů *Pina* a *Inoceramus*. Druhá z nich se pak týkala podzimní přírody NPR Rohová na Hřebečovském hřbetu. Tu navštívilo celkem 52 osob (z toho 15 dětí), kteří mohli pozorovat například netopýra vodního, helmovku narůžovělou, ploštičník evropský a spoustu dalších organismů. Na začátku října se pak uskutečnil *Festival ptactva*, v jehož rámci byli 48 účastníky (20 dětí) zaznamenáni například orlovec říční, poštolka rudonohá a bekasina otavní. Poslední akce, opět v rámci cyklu *Po Svitavsku za...*, se zaměřila na dravce. Kvůli špatnému počasí se jí zúčastnilo pouze 14 osob (11 dětí). Povedlo se nám vytvořit pár bidýlek a kroužkovat např. králíčka obecného a sýkoru parukářku.

5.10 Hledání hvězdy Davidovy. Stopy Židů ve Svitavách a Stolpersteine (Kameny zmizelých)

Čtrnáctý ročník vzdělávacího a paměťového projektu Hledání hvězdy Davidovy se uskutečnil ve dvou termínech, první část projektu proběhla již 24. října, druhá pokračovala ve dnech 8. – 10. listopadu, tedy symbolicky při výročí pogromu tzv. křišťálové noci 1938. Podruhé byla akce rozšířena také o problematiku romského holocaustu.

Ve spolupráci s Městskou knihovnou proběhla 24. října 2023 v divadle Trám beseda s Evou Lustigovou a divadelní inscenace Poslední den ohňů.

Pokračování projektu v měsíci listopadu zahájil besedou Štěpán Kliment, rabín Židovské obce Brno, o historii a současných podobách antisemitismu. Ve stejný den jsme pietně položili dva kameny zmizelých na Brněnské ulici, kde žila rodina Tragatschova, jejíž osud přiblížila Radka Oblouková a program hudebně doprovodil sbor RAKOS.

Druhý den proběhla přednáška Radovana Krhovského o tzv. cikánských protektorátních táborech v Hodoníně u Kunštátu a v Letech u Písku. Večer následoval ve spolupráci se Střediskem kulturních služeb města Svitavy koncert v Ottendorferově knihovně „Židovská hudba a klezmer pro violoncello“.

Třetí den jsme projekt zakončili exkurzí do Památníku Zámeček v Pardubicích, který stojí v místech bývalého popraviště a věnuje se lidským právům.

V rámci Hledání hvězdy Davidovy nechalo muzeum vyrobit informační ceduli na autobusové nádraží, která pojednává o historii Židovské obce ve Svitavách a synagoze, která na tomto místě stála od roku 1902 do roku 1938.

6. ODBORNÁ ČINNOST

6.1 Publikační a ediční činnost

Vedle pravidelných publikací v městském informačním měsíčníku Naše město, byl v rámci přírodních věd sepsán naším pracovníkem také odborný článek o sovách v oblasti Kralického Sněžníku, který byl publikován ve sborníku Panurus (VRÁNA J. 2023: Poznámky k výskytu lesních druhů sov v Ptačí oblasti Kralický Sněžník v roce 2021. *Panurus* 32: 1 -10.).

Z RaFíkova deníku aneb svitavské příběhy vážně i nevážně, kniha s výběrem facebookových příspěvků Radka Fikejze, které se věnovaly svitavské historii. Na jaře roku 2023 jsme se obrátili zejména na svitavskou veřejnost se žádostí o pomoc s vydáním originálních a vtipných příběhů, jejichž prostřednictvím nás Radek Fikejz nejen seznamoval s novými informacemi o dějinách našeho města, ale zároveň nás dokázal i pobavit. Vše se nakonec povedlo a díky podpoře mnohých z vás kniha k Radkovým nedožitým padesátinám, nesoucí

název Z RaFíkova deníku, spatřila světlo světa. Její křest se uskutečnil v neděli 3. prosince 2023 v rámci vernisáže vánočních výstav. Redakční práce na knize se ujali Monika Němcová, Blanka Čuhelová a Hynek Strítešský.

6.2 Revize památných hrobů na Městském hřbitově

Probíhaly konzultace v souvislosti s přípravou nového řádu pohřebiště. Ve spolupráci se společností SPORTES Svitavy s.r.o. proběhly opravy hrobek Klar a Ettl a byly naplánovány další opravy, které proběhnou v následujících letech.

Muzeum dlouhodobě sleduje a zpracovává podklady pro ochranu a údržbu starých hrobových míst a hrobového zařízení, která je chápána nejen jako pietní zachování podoby starého hřbitova, ale i jako důležitá součást historické identity města.

Během roku 2022 bylo na hřbitově zřízeno lapidárium a v letošním roce došlo k přesunu vybraných náhrobků. Podle vypracovaného plánu úprav hřbitova ve spolupráci s městem Svitavy, společností SPORTES a PhDr. Miloslavem Štrychem.

6.3 Činnost v pracovní skupině pro regeneraci památkové zóny

Příprava historických podkladů a komentářů k projektům regenerace MPZ, jejichž vyhlášovatelem je MěÚ Svitavy.

6.4 Zpravodaj Naše město

Prezentace muzejních sbírek v cyklu Muzeum a jeho poklady (11 dílů).

6.5 Výzkumná činnost v oblasti přírodovědy

V roce 2023 se pracovník muzea Jakub Vrána zapojil do celorepublikového sčítání káně lesní (*Buteo buteo*), Mezinárodního sčítání vodních ptáků a pokračoval též ve vlastních projektech (kroužkování ptactva na Lánském rybníku, mapování letních kolonií netopýrů a mapování obojživelníků na jihu Svitavska). Zároveň se zapojil do výzkumných aktivit České společnosti ornitologické a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Rovněž pokračoval (ve spolupráci s Janou Rambouskovou) ve sledování zkamenělin v místech budoucího obchvatu Svitav. Zjištěny byly organismy křídového moře z doby před cca 100 miliony let. Nalezena byla nově ichnofosilie, mlž rodu *Camptonectes*, kroužkovec *Filograna socialis* a ježovka rodu *Micraster*. Opět byly zjištěny také pozůstatky raka *Protocallianassa antiqua*, houbovců skupiny Porifera, kyjovek rodu *Pina*, hřebenatek čeledi Pectenidae a ústřic taxonu *Ostrea*. Nechyběli ani mlži rodu *Inoceramus*. Z mineralogického hlediska jsou zajímavé povlaky kalcitu na opuce.

6.6 Velký svitavský mechanický betlém

Náročné a několikaleté restaurování ojedinělého Velkého svitavského mechanického betlému, který je unikátním dokladem tradičního betlémařského řemesla, v roce 2022 skončilo a betlém byl rozpohybován v celé své délce neuvěřitelných 15 metrů! Veřejnosti byl poprvé prezentován v Městském muzeu a galerii ve Svitavách 27. listopadu 2022 v rámci vernisáže vánočních výstav.

Velký mechanický betlém svitavských betlémařů má pohnutou historii, stejně jako samotné Svitavy. Mezi dvěma světovými válkami bylo ve městě napočítáno na 400 vyřezávaných betlémů, z toho cca 40 mechanických. Vysídlení obyvatel německé národnosti ze Svitav se

nesmazatelně podepsalo na vývoji této krásné tradice. Většina betlémů byla po odchodu původních obyvatel rozkradena a zničena.

Od založení muzea v roce 1947 do počátku šedesátých let 20. století byl každoročně vystavován v místním muzeu Velký svitavský mechanický betlém, jehož autory byli svitavští betlemáři. Rozsáhlý betlémový soubor sestavili pracovníci nově vzniklého muzea v poválečných letech z konfiskátů zřejmě čtyř menších betlémů po bývalých svitavských majitelích německé národnosti do jednoho velkého, částečně mechanického celku. Nejstarší figury mohou dle restaurátorů pocházet z konce 18. století, nejmladší jsou z roku 1942. Když bylo v šedesátých letech 20. století politicky rozhodnuto, že muzeum ve Svitavách bude přebudováno na expozici revolučních tradic, nacházel se betlém v důsledku nevhodného uložení ve vlhkých sklepních prostorách muzea ve velmi žalostné podobě. V havarijním stavu byl převezen do Východočeského muzea v Pardubicích, čímž byl de facto zachráněn.

V roce 2012 se částečně dochovaný soubor po mnoha zdoluhavých jednáních vrátil zpět do Svitav, v roce 2015 byl prohlášen kulturní památkou ČR. Město Svitavy se rozhodlo vynaložit nemalé prostředky na jeho záchranu a zpřístupnění veřejnosti, a tak se v roce 2019 za přispění Ministerstva kultury ČR a Pardubického kraje rozeběhlo několikaleté náročné restaurování, které prováděli Šárka a Petr Bergerovi z Písečné a Vendula a Jiří Látalovi z Litomyšle. Nejnáročnější činnost – restaurování mechanik a rekonstrukce celého betléma byla však v rukou Kamila Andreše z Třebechovic pod Orebem.

V kompletně sestaveném Velkém svitavském mechanickém betlému bylo v roce 2023 třeba provést výměnu mechu zejména v částech A,B a C, které byly restaurovány během let 2020-2021. Návštěvníci mohli betlém vidět v provozu od 3. prosince 2023 do 28. ledna 2024, a to stále v provizorních prostorách Městského muzea a galerie ve Svitavách.

V průběhu roku 2023 pokračovaly aktivity muzea související s plánovaným Muzeem mechanických betlémů. Pozitivní zpráva přišla již na začátku roku, když byl připravený projekt v podobě studie proveditelnosti přijat k financování z Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027 (žádost byla podána společně s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje v říjnu roku 2022). V září roku 2023 muzeum opět ve spolupráci s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje přihlásilo projektový záměr k financování expozice 2. NP Muzea mechanických betlémů do programu česko-polské spolupráce Interreg, přičemž projektovým partnerem se stala Farnost Navštívení Panny Marie ve Vamberčicích. Finální projekt, vycházející z uvedeného záměru, bude podán v prvním čtvrtletí roku 2024.

Podle aktuálního plánu bude připravované muzeum, do kterého se Velký svitavský mechanický betlém přemístí, otevřeno v roce 2027. V něm bude vystaven celoročně a spolu s prezentací dalších mechanických betlémů i tematickou dětskou hrou vytvoří jedinečné místo, které představí příběh betlémářství jako živého řemesla a stále se vyvíjející lidové tradice, mající v současné společnosti své pevné místo.

V roce 2023 také vznikl informační leták, který návštěvníkům přiblížil příběh Velkého svitavského mechanického betlému. A zejména dětem zpříjemnil jeho poznání nově vytvořený pracovní list, který je zdarma k dispozici všem zájemcům.

6.7 Spolupráce s odbornými řemeslnými lektory

Při pořádání řemeslných programů a workshopů využíváme pravidelně odborné externí lektory, kteří jsou ochotni tímto způsobem předávat své znalosti a dovednosti dětem i dospělým zájemcům z laické veřejnosti. Tím se snažíme zajistit povědomí o způsobu života a práci našich předků. Dlouhodobě spolupracujeme s několika řezbáři, kováři, kameníky,

sklářem, uměleckým kovolitcem, lidmi ovládajícími různé techniky textilní výroby, drátenictví, práce s papírem i staré postupy přípravy pokrmů. V roce 2021 jsme navázali spolupráci s lektorem ikonopisectví a lektorem z Národního technického muzea, který se zabývá různými technikami souvisejícími s fotografií, knihvazačstvím i dalšími zapomenutými technologiemi. V roce 2022 jsme nabídli nově workshop intarzie, kaligrafie a dílnu vázání knih. V roce 2023 jsme pokračovali v nabídce nových řemeslných workshopů a dílniček. Zájemci si mohli vyzkoušet broušení skla, výrobu originální kabelky technikou mokrého plstění, nebo výrobu barevných pigmentů z přírodních materiálů a duběnkového inkoustu. Snažíme se během roku každé řemeslo nabídnout jako samostatný workshop i v rámci prázdninových otevřených atelierů k vyzkoušení veřejností. Stále též vyhledáváme další možnosti ukázek zapomenutých řemesel.

7. PROJEKTY A GRANTY

7.1 Dotace na výstavy, sbírky, sbírkotvornou a prezentační činnost

Tabulka výše příspěvků viz v bodě 1.4. Z grantového programu Ministerstva kultury (ISO-II/D se podařilo financovat: Restaurování sbírkového předmětu Malovaný střelecký terč „Římský legionář“ a z prostředků Pardubického kraje „Restaurování vybraných předmětů z díla starých svitavských betlémářů.“

Dále byl z prostředků Pardubického kraje částečně financovány *Řezbářský memoriál Aloise Petruse*, historický projekt *Hledání hvězdy Davidovy a Dny otevřených atelierů*.

Ministerstvo kultury ČR podpořilo pořádání výstavy *Hřebečsko – neznámé a zapomenuté a výstavy Zapomenuté hračky minulosti – výstava historických technických hraček z doby rakousko-uherské monarchie a první republiky*.

8. PŘEDNÁŠKY A PRŮVODCOVSKÁ ČINNOST

8.1. Historické přednášky a prohlídky města

Historické přednášky a prohlídky města, které realizovala v roce 2023 muzejní historička Monika Němcová patří k základním výstupům edukační funkce muzea, a to jak směrem ke školám, tak z hlediska cestovního ruchu.

Komentovaných procházek městem bylo celkem 5. Z nichž tři byly v rámci adaptačního týdne gymnázia a obchodní akademie. Také jsme se zapojili ve spolupráci s Městskou knihovnou do Noci s Andersenem v kostele Navštívení Panny Marie.

Historických přednášek proběhlo v muzeu 11. Další dvě proběhly v rámci hithitové kampaně v Ottendorferově knihovně. Dvě přednášky se konaly ve spolupráci s dalšími institucemi.

V Langerově vile v letošním roce proběhlo pět přednášek.

Další tři přednášky proběhly ve spolupráci s Památníkem Zámek v Pardubicích, Akademií věd a Městským muzeem v České Třebové.

Ve Fabrice se konala beseda spolu s australským spisovatelem Thomasem Keneallym a Danielem Löw-Beerem.

Přepište dějiny, profesor historie Michal Stehlík a novinář Martin Groman, autoři oblíbeného podcastu Přepište dějiny, přijeli diskutovat tentokrát do Svitav na téma místních dějin především 20. století. Přednáška proběhla 26. dubna 2023 v Ottendorferově knihovně.

Přednáška doc. Martina Pavlíčka o svitavském barokním sochařství a díle dvou svitavských rodáků a žáků Matyáše B. Brauna s názvem HEINZ & TISCHLER se uskutečnila 25. října 2023.

8.2 Přírodovědné přednášky v prostorách muzea

V roce 2023 se uskutečnily dvě přednášky. První z nich s názvem *Dalekohledy a pozorovací technika* proběhla 2. 2. a zúčastnilo se jí 14 osob. Přednášejícím byl Antonín Švejda z Národního technického muzea. Druhá přednáška (*Dvacet čtyři hodin městské přírody*) se uskutečnila 18. 5. v rámci slavnostního otevření stálé biologické výstavy. Přišlo na ni 27 lidí, jimž přednášel zaměstnanec muzea Jakub Vrána.

8.3 Průvodcovská činnost

Komentované prohlídky všech aktuálních výstav Městského muzea a galerie ve Svitavách a Ottendorferovy knihovny i Langerovy vily a vyhlídkové věže kostela Navštívení Panny Marie s využitím muzejních lektorů. V roce 2023 této možnosti využilo 26 skupin.

9. MUZEJNÍ PEDAGOGIKA

9.1 Muzejní programy pro skupiny

Muzeum pokračuje v organizování vzdělávacích a volnočasových programů, které vycházejí z celkové koncepce muzejní činnosti. Lektori muzea se zaměřují na práci se školní mládeží, zájmovými skupinami do 18 let a skupinami dospělých i seniorů. V případě zájmu pracujeme také se skupinami zdravotně handicapovaných. Muzejní aktivity lze rozdělit na **programy ke krátkodobým výstavám** (rozmanitá témata – Vánoce v muzeu, Přehlídka 2023, Vesmír, Tři Lamři, Velikonoce, Historické hračky, Kolébky civilizací, Houby, Hřebečsko známé a zapomenuté atd.), **historické programy** (Oskar Schindler, přednášky, prohlídky města, herní prvky), **výtvarné aktivity** (programy k výstavám, GAMU – roční výtvarný kurz pro děti, výtvarné ateliéry a workshopy), **přírodovědné programy** (vycházky přírodou kolem města, přednášky s herními prvky v muzeu) a na **výuku řemesel** (kovář, sklář, řezbář, kameník, keramik, kovolitec, ikonopisec, kaligraf, fotograf atd. a související workshopy).

9.3 Barvožrouti – nový výtvarný program pro nejmenší

V roce 2023 je novinkou výtvarný program pro děti od 2 do 5 let a jejich doprovod. Cílem je seznámit nejmenší děti s různými materiály a technikami, umožnit jim experimentovat a vyjádřit se skrze výtvarnou tvorbu. Ze strany rodičů i dětí je o tuto aktivitu zájem. Od října do prosince 2023 bylo nabídnuto 5 termínů a programů se zúčastnilo celkem 79 dětí s rodiči, což je vzhledem ke kapacitě takřka maximum.

Celkově se všech sledovaných programů účastnilo 414 skupin s 10.601 účastníkem.

Programy	Školy		Zájmové skupiny 18-		Zájemci 18+	
	Skupin	Osob	Skupin	Osob	Skupin	Osob
Z historie prací techniky	4	70			1	29
Přehlídka 2023	14	271				
Vesmír	18	287			1	10
Masopust	4	83				
Velikonoce	23	391				
Velikonoce v muzeu			1	227	1	493
Tři Lamři	4	57				
Tajemství barev	8	163				
Kolébky civilizace	16	331	7	137		
Zapomenuté hračky	4	72	3	78	1	12
Houby Svitavska	6	99				
Hřebečsko známé a zapomenuté	9	130				
Atelier Jaroslava Pavliše	8	131				
Betlémy a vánoční zvyky	17	301			5	116
Vánoce v muzeu	51	947	1	502	1	821
3. adventní neděle – betlémáři, řezbáři, patchwork			1	63	1	141
Muzeum esperanta			3	77	3	21
Historické programy	9	227	5	107	13	378
Řemeslné programy	5	68	2	27		
Workshopy řemeslné a výtvarné			15	155	11	107
Výtvarné programy	3	51				
GAMU – výtvarný kurz pro děti			70	875		
Barvožrouti			5	79		
Přírodovědné programy	13	284	4	59	4	121
Komentovaná prohlídka výstav autorem			5	295	5	312
Komentovaná prohlídka Ottendorferovy knihovny a Langerovy vily			3	78	2	9
Přednášky na různá témata					4	64
Muzejní noc			1	153	1	120
Otevřené řemeslné ateliery			4	419	4	439
Řezbářský memorial Aloise Petruse			5	19	5	95
Celkem	216	3963	135	3350	63	3288

9.4 Otevřené řemeslné ateliery

V roce 2023 během čtyř dnů ožila muzejní zahrada a dílny různými řemesly. Návštěvníkům se věnovali lektori různých oborů, přičemž každý zájemce si mohl vyzkoušet některé z řemesel a vlastní výrobek si odnést domů. Součástí akce byl i řemeslný jarmark, kde byly nabízeny rukodělné výrobky. Jednotlivé dny byly věnovány různým materiálům.

Středa 12. 7., **ateliér světla a stínu**: seznámení s fotografickým řemeslem, připravena interaktivní i ukázková stanoviště – fotografování (zátiší, makra, portrét, člověk), fotografické zajímavosti jako je strukáž, camera obscura,..., letos také kaligrafie, výroba duběnkového inkoustu, malování na obličej, pletení z papíru a orobince, vyzkoušení kamenické výroby a další.

Čtvrtek 13. 7., **ateliér kovu a drátu**: kovářská dílna, drátování, drátěné šperky, kovolitectví, nepravý smalt. Hotové výrobky jsou vždy originálem, letos to byly hlavně šperky nebo dekorativní předměty.

Středa 9. 8., **ateliér skla a keramiky**: vitráže, práce na hrnčířském kruhu, broušení skla, modelování keramických figurek a malování keramických mističek a hrnečků, korálkování

Středa 10. 8., **ateliér dřeva, textilu a nití**: soustružení, práce s nožem a dlátem, dřevěné hračky, pletení z papíru, paličkování, háčkování, pletení z pedigu, plstění, patchwork, předení na kolovratu, tkaní na stavu.

10. PREZENTACE MUZEA V MÉDIÍCH

10.1 Webový portál a sociální sítě

Web muzea je poplatný době svého vzniku, tedy roku 2008 a neodpovídá současným trendům. K jeho slabším patří nemožnost funkčního zobrazení na chytrých komunikačních zařízeních. Časově náročná je i příprava grafických prvků a zajištění funkčnosti webu jako celku. V roce 2021 pokračovaly práce na nové podobě webu a jeho členění, které budou ukončeny v roce 2022. Nové webové stránky Městského muzea a galerie ve Svitavách budou spuštěny v prvním pololetí roku 2024.

Aktivity muzea se rozvíjely zejména na sociální síti Facebook, který funguje jako primární komunikační kanál směrem k veřejnosti. V roce 2021 byl založen muzejní profil na sociální síti Instagram.

10.2 Spolupráce s médii

Pravidelně informujeme o nových akcích, výstavách, workshopech i zajímavostech z historie města a okolí v **Českém rozhlasu Pardubice**, **místní televizi CMS TV** a svitavském informačním měsíčníku **Naše město**.

Další prezentace:

Collegium Bohemicum – vánočním podcast o Velkém svitavském mechanickém betlému s Blankou Čuhelovou a restaurátorem Kamilem Andrešem. (vysíláno 9. 12.)

ČRo Pardubice – Naše nej... Sídlo továrníka i expozice dělnického hnutí. Příběh Budigovy vily Svitavách. Kapitoly historie svitavského muzea přiblížila Blanka Čuhelová. (vysíláno 23. 12.)

10.3 Plakáty a bannery k výstavám a akcím pro CMS a MIOS

Grafické upoutávky pro vysílání lokální televize místo textových zpráv a výroba plakátů pro informační systém.

10.4 Tiskové zprávy a tiskové konference

Pravidelný tiskový servis pro média s propagací aktuálního dění.

11. SPOLKOVÁ ČINNOST PŘI MUZEU

11.1 Muzeum esperanta

Zpráva o činnosti (viz příloha)

11.2 Muzejní historický klub Závěš (zpracoval Miloslav Štrych)

Při muzeu dlouhodobě pracuje historický klub, jehož členové jsou převážně žáci a mladí lidé se zájmem o historii. Klub vede PhDr. Miloslav Štrych. Členové klubu spolupracují s muzeem při pořádání tematických akcí – čištění Kamenů zmizelých atp.

Badatelé a spolupracující v roce 2023 – 20 členů

Hlavní témata a akce:

1. 34. ročník Tříkrálového průvodu – znovu vedený svitavským starostou s účastí ukrajinských uprchlíků, organizace živého betléma z pracovníků svitavského muzea.
2. Exkurze pro 16 členů Komitétu pro udržování památek z války 1866 po stopách ústupu rakouské armády od Hradce Králové, průvodcování v rozsahu od Vysokého Mýta po Chrastovou Lhotu.
3. Pátrání po nezvěstném obraze moravskotřebovského děkana a svitavského rodáka Chrysteliho dovedeno do úspěšného konce, obraz nalezen v depozitářích františkánského kláštera v Moravské Třebové.
5. V Moravské Třebové identifikovány na základě dochované pohlednice ze Svitav 2 sochy svitavského sochaře a řezbáře Aloise Stiepacka.
6. Pro archeology z Pardubic se podařilo dohledat po složitějším pátrání v několika obcích v okolí Lačnova a v litomyšlském archivu německé majitele jednoho z nalezených objektů, pravděpodobně majitele druhého objektu, na podzim potom přesně identifikovat místo sběrného tábora pro sudetské Němce v Opatově.
7. Tradiční Noc kostelů – organizace akce v kostele sv. Josefa – více než 200 návštěvníků.
8. Rozsvícení Svíb – 7. ročník celostátní akce, kterou tradičně spoluorganizujeme: akce na hradeckém bojišti s polní mší, dvouapůlhodinovou noční exkurzí po pohřebišti lesa Svíb a bojovou ukázkou, k pietnímu rozsvěcování pomníků z boje o Svíby byl tentokrát použit oheň přivezený z nově nalezeného vojenského hřbitova pěšího pluku č. 12 na území Slovenska. Zároveň historický klub vydal v tomto roce při příležitosti 30. výročí své existence průvodce po lese Svíby a jeho okolí.
9. Pomoc při muzejním táboru pro mladé fotografy – exkurze do kostela sv. Josefa.
10. Slavnostní vysvěcení válečného pomníku z r. 1866 v Chrastové Lhotě za účasti agentury Rex z Brna.

11. Tradiční čištění všech Stolpersteinů Kamenů zmizelých) ve Svitavách.
 12. Průběžně – péče o hroby rodiny Bier a dalších na svitavském hřbitově.
 13. Projekt Po stopách tří barokních sochařů spojených se Svitavami, Jana Sturmera, Severina Tischlera a Jiřího Antonína Heinze (zatím fotografování a určování soch ve Svitavách, Moravské Třebové a Olomouci, navázání kontaktu s doc. M. Pavlíčkem a organizace jeho přednášky ve Svitavách).
 14. Pátrání v okolí cholerového hrobu z války 1866 u Chrastavce a třídění amatérských nálezů vztahujících se k ústupu z bitvy (konzultace s odborníky z muzeí v Litomyšli, v Brně a s Komitétem 1866).
 15. Tradiční dušičkový program svitavských pověstí v kostele sv. Jiljí, tentokrát pro svitavskou knihovnu.
 16. Příprava jubilejního 35. tříkrálového průvodu pro město Svitavy.
- Drobnější badatelské akce vyplývají z aktuálních potřeb.

11.3 Spolek patchworku

Spolek patchworku Svitavy se schází pravidelně v prostorách muzea při společném tvoření. Členky pořádají své šicí dílny pro veřejnost pravidelně třetí adventní neděli a svou činnost prezentují v rámci pravidelných akcí muzea – např. Otevřené řemeslné ateliéry, Velikonoce či Vánoce v muzeu, kdy připravují prodej drobných výrobků a dílničky pro děti i dospělé.

11.4 Dobrovolnictví

Svitavské muzeum již několik let využívá ke své činnosti práce dobrovolníků, bez jejichž pomoci by se řada akcí nemohla konat. Jde o skupinu žen a mužů v důchodovém věku (s obměnami kolem 30 lidí), kteří zdarma ochotně vypomáhají při akcích, jako jsou Masopust, Vánoce v muzeu, Muzejní noc, vernisáže apod.). V letošním roce jsme oslovili další ochotné lidi i z řad mladších pomocníků, jedná se o studenty a ženy na mateřské dovolené (kolem 7 lidí).

12. PROVOZNÍ ZÁLEŽITOSTI MUZEA

12.1 Opravy a údržba

Budova muzea a galerie

V průběhu roku 2023 byla v historické části muzea provedena oprava historického obložení oken, dále probíhaly další provozní opravy, např. opravy kotle, čerpadla. Na zahradě muzea došlo k zajištění vazby buku lesního a provedena sondáž lip na pozemku. V závěru roku byla instalována nová vjezdová brána do zahrady muzea. Dále byly uskutečněny povinné revize: elektroinstalace, plynových zařízení a kotleny, výtahové plošiny, komínů, hasicích přístrojů a tlakových nádob, EPS, PZTS, CCTV.

Ottendorferova knihovna

V roce 2023 byly v historickém objektu Ottendorferova domu opraveny římské rolety a klávesnice klavíru umístěné v historickém sále knihovny. Kromě toho probíhala běžná údržba.

12.2 Ubytování Ve věži

Ve věži Ottendorferova domu poskytuje muzeum ubytování pro oficiální návštěvy města a jím zřízených organizací, zejména z oblasti kultury (herci, muzikanti, výtvarníci a další účinkující ve Svitavách), za poplatek i pro veřejnost.

13. ČLENSTVÍ MUZEA A JEHO ZAMĚSTNANCŮ V ODBORNÝCH A ZÁJMOVÝCH ORGANIZACÍCH

13.1 Městské muzeum a galerie ve Svitavách

- Asociace muzeí a galerií ČR
- ICOM

13.2 Blanka Čuhelová

- předsedkyně pracovní skupiny pro kulturu a cestovní ruch rady města Svitavy
- členka akviziční komise Regionálního muzea v Litomyšli

13.3 Hynek Strítěský

- člen Výstavní a programové rady Národního technického muzea
- člen Komise pro posuzování žádostí o poskytnutí dotace z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví II., část C, Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu (při Ministerstvu kultury ČR)

13.4 Jakub Vrána

- předseda Východočeské pobočky České společnosti ornitologické
- člen redakční rady sborníku Panurus
- hospodář ZO ČSOP Rybák Svitavy

Příloha: Zpráva o činnosti Muzea esperanta

Zpráva o činnosti

Muzea esperanta ve Svitavách

za rok 2023

Úvod

Muzeum esperanta je jediné toho druhu v České republice. Bylo slavnostně otevřeno dne 20. září 2008. Vzniklo v součinnosti Českého esperantského svazu, města Svitav, Městského muzea a galerie ve Svitavách a Klubu přátel esperanta ve Svitavách, z.s. Iniciátorkou vzniku muzea byla předsedkyně místní klubu esperanta Ing. Libuše Dvořáková, dlouholetá členka výboru ČES, nyní již i čestná členka ČES. Muzeum bylo vybudováno hlavně z dotací Ministerstva kultury ČR, města Svitav, ČES a nadace Esperantic Studies Foundation (USA). Dalšími sponzory byla firma HEJDUK CZ a Vyroubal Moravská Třebová.

Z hlediska právní formy je muzeum organizační složkou Českého esperantského svazu, který je zapsaným spolkem. Je to nezisková organizace. Činnost muzea zajišťuje zcela dobrovolnický a zdarma Klub přátel esperanta ve Svitavách. Jeho hlavním cílem a posláním je podpora šíření mezinárodního jazyka esperanto určeného pro mezinárodní komunikaci na bázi rovnoprávnosti. Podporuje jazykovou rozmanitost a chrání minoritní kultury. Studium tohoto jazyka je doporučováno i za účelem usnadnění učení se cizím jazykům.

V roce 2008 byla mezi městem Svitaví a ČES podepsána Nájemní smlouva. Prostory pro účely Muzea esperanta v přízemí Ottendorferova domu byly poskytnuty zdarma. Součástí smlouvy je i sepsaný inventář, kde část je majetkem ČES, část MMG Svitavy. Dne 27. 9. 2011 Rada města schválila umístění sídla ČES v budově na náměstí Míru 81/1, Svitavy, Město. Po třech letech je uzavírána vždy nová Smlouva o výpůjčce mezi MMG Svitavy a ČES. V současné době je smlouva platná do 31. 12. 2024.

Na základě těchto smluv jsou prostory využívány Českým esperantským svazem a Klubem přátel esperanta ve Svitavách, který zde má rovněž schváleno sídlo, a hnutím Brontosaurus. Na základě samostatné smlouvy mezi MMG Svitavy a čajovnou, jsou prostory Muzea esperanta dány k dispozici i čajovně. ČES zde pořádá akce pro esperantisty ve spolupráci s místním klubem, místní klub zde pořádá akce pro esperantisty i širokou veřejnost, dále zde pořádá 3 bezplatné kurzy esperanta. Asociace Brontosaurus, kterou zastupuje člen místního esperantského klubu Jan Richtř, zde pořádá ve spolupráci s klubem cestovatelské večery a výměnné sběratelské burzy, tento prostor využívá i sousední čajovna. O prostory muzea a jejich údržbu se starají členové místního klubu, stejně tak jako o ohlášené hosty a knihovnu.

ČES i klub se snaží propagovat město Svitavy nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí. Že je propagace úspěšná, je zřejmé i ze zvyšující se návštěvnosti zahraničních hostů na mezinárodních akcích zde pořádaných i na vernisážích výstav. Díky esperantu již Svitavy navštívili esperantisté ze všech kontinentů.

Výstavní činnost

Dne 9. září 2023 byla otevřena nová výstava s názvem „90 let esperanta ve Svitavách“ a „15 let Muzea esperanta“, kterou připravil pro ČES Klub přátel esperanta ve Svitavách. V rámci hlavní výstavy jsou zde prezentovány největší mezinárodní akce, které organizoval klub nebo se na organizaci podílel, historie klubu před 2. světovou válkou, kde spolupracovali čeští i němečtí esperantisté, výuka na základních školách, která trvala 20 let, úspěchy malých esperantistů v celosvětových soutěžích, prezentace města na světových kongresech, spolupráce se zahraničními kluby, vydané propagační materiály, které rozdáváme na kongresech či svým hostům ze zahraničí. Malá stálá výstavní část je věnována tvůrci esperanta L.L.Zamenhofovi a F.V.Lorencovi, který vydal 1. učebnici esperanta pro Čechy v roce 1890, a je znám po celém světě. Je o něm také známo, že znal více jak 100 jazyků. Je po něm pojmenováno vydavatelství „Almanach Lorenz“ v Brazílii, kde později žil a také zemřel. V jeho rodišti je po něm pojmenována knihovna ve Vrdech.

Knihovní činnost

Zpracování knihovního fondu systematicky zajišťuje paní Marie Čumová ze svitavského klubu. V současné době má knihovna Muzea esperanta zkatologizováno více jak 21 792 titulů, což je o 473 titulů více jak v roce 2022. Mimo muzejní knihovnu Marie Čumová zajišťuje také katalogizaci knih a časopisů na výměnu. Knihy, které máme ve vícero vydáních darujeme dalším esperantským knihovnám. V současné době se upřesňují tituly, které budeme zasílat do Muzea esperanta v Číně. Dále Marie Čumová zajišťuje prodej knih pro ČES při návštěvách muzea, při konferencích a sjezdech, nebo je zasílá poštou. Vede zapůjčování knih pro badatelské účely, skenuje materiály od esperantistů. Takto bohatý knihovnický fond je možný díky vstřícnosti vedení Městského muzea a galerie, které nám zapůjčilo další prostory v objektu Milady Horákové 10 ve Svitavách.

Sbírkotvorná činnost

V roce 2023 jsme získali nejvíce knih pana Šváčka z přerovského klubu a od pana Prachaře z Hluboké na Vysočině. Pravidelným dárcem nových knih je Dr. Petr Chrdle, majitel nakladatelství KAVA-PECH. Knihy, které máme vícekrát nabízíme na výměnu nebo darujeme zájemcům. Pravidelně dostáváme Zpravodaj z japonské Jokohamy, kterým zase zasíláme časopis Starto, ve kterém se prezentuje i svitavský klub a Muzeum esperanta.

Pořadatelská činnost

V Muzeu esperanta probíhají akce pořádané místním Klubem přátel esperanta ve Svitavách, z.s. a Asociací Brontosaurus, kterou zastupuje člen místního klubu Jan Richtr. O návštěvách muzea prostřednictvím čajovny nejsme informováni.

28. 1.	Cestovatelský večer : Alžír, který pořádal Jan Richtr
1. 2.	Cestovatelský večer : Indie
9. 2.	Přednáška o přírodě Svitavska – přednášel Jan Richtr
21. 2.	Přednáška L. Dvořákové v Čáslavi: F.V.Lorenc
14. 3.	Přednáška o rozhlednách : Miroslav Sýkora
23. 3.	Cestovatelský večer: Norsko – přednášel Jakub Heřmanský
31. 3.	Nahrávání zdravice pro Mezinárodní den čaje , který se konal v Samarkandě, Uzbekistán
1. 4.	Marcipánové velikonoce
20. 4.	Cestovatelský večer: Ekvádor
2. 5.	Přednáška o historii žitavského klubu
14. 5.	Muzeum navštívili studenti Střední školy zemědělské a technické v Litomyšli. Připravili jsme pro ně znalostní kvíz a pro vítěze odměny.
19. 5.	Propagace Muzea esperanta na Muzejní noci v Čáslavi
20. 6.	Propagace Muzea esperanta na mezinárodním setkání na Velké Čantoryji
8. – 10.9.	Setkání v muzeu s vernisáží nové výstavy“90 let esperanta ve Svitavách“ a „15 let Muzea esperanta“
19. 9.	Cestovatelský večer: Madeira

- 26. 9. Přednáška o Muzeu esperanta a o esperantu na ZŠ v Morašicích
- 17. 10. Cestovatelský večer: Rakousko
- 31. 10. Cestovatelský večer: Podkrušnohoří
- 21. 11. Cestovatelský večer: Na kole kolem Dunaje
- 10. 12. Marcipánové Vánoce
- 12. 12. Cestovatelský večer: Korea
- 17. 12. Tvorba přáníček

Během roku probíhaly každý týden tři kurzy esperanta.

Mezinárodní spolupráce

Během celého roku členové svazu navazovali další spolupráci s esperantisty ze zahraničí ať již osobními kontakty při mezinárodních akcích nebo formou informačních médií - časopis Starto, Retkomunikoj, Ipernity, Facebook, Informilo.

V rámci spolupráce se slovenskými esperantisty slovenští esperantisté přednášeli v muzeu v rámci třídní akce „Setkání v muzeu“.

Navázali jsme novou spolupráci s rakouskými esperantisty, kteří nás navštívili koncem roku 2023 a v roce 2024 navštíví žitavští esperantisté rakouský klub. Pokračujeme ve spolupráci s čínskými esperantisty.

Dlouhodobě pokračuje spolupráce s „Nakladatelstvím LORENZ“ v Brazílii, která nám zasílá Almanach Lorenz. I díky této spolupráci je nadále výstava ke 150 letům od narození F.V.Lorence, který vydal 1. učebnici esperanta pro Čechy, ale většinu života strávil v Brazílii.

Propagace

Propagace Muzea esperanta probíhá díky časopisu Starto, v Retkomunikoj, na Ipernity a na Facebooku. Tyto časopisy jsou vydávány v esperantu a šířeny dále do světa. Místní klub zajišťuje rozesílání časopisu Starto do mnoha zemí světa. Do zahraničí jsou rozesílány i internetové zprávy Retkomunikoj a jiné esperantské časopisy vydávané v jiných zemích. Všechny akce v muzeu včetně cestovatelských večerů jsou prezentovány i na webu www.esperanto.cz

Články o všech akcích ve Svitavách sepisuje pravidelně Libuše Dvořáková pro časopis Starto, kam jsme zaslali během roku 2023 celkem 12 článků. V Našem městě vyšlo 12 příspěvků.

Klub vydal další pohlednici Muzea esperanta u příležitosti 90 let esperanta ve Svitavách a 15 let Muzea esperanta.

Muzeum esperanta bylo také umístěno na internetový portál Mapy.cz

Zahraniční média

V listopadu byl uveřejněn článek v celosvětovém časopise „Esperantisto“, ve kterém je chválen za svoji činnost i svitavský esperantský klub.

Videoreportáže

Na muzejním webu www.muzeum.esperanto.cz byla založena nová rubrika „Knihovnická a muzejnická literatura“. Výbor ČES vkládá veškeré akce na web www.esperanto.cz.

Závěr

Muzeum esperanta ve Svitavách se stalo centrem esperantského hnutí v České republice. Díky zahraničním kontaktům, videoreportážím a článkům uveřejňovaných v zahraničních časopisech se dostává stále více do povědomí esperantistů celého světa. Díky esperantu se daří šířit naši kulturu do zahraničí.

V Muzeu esperanta se konají akce věnované i široké veřejnosti, např. cestovatelské večery, Marcipánové Vánoce, muzejní noc, Marcipánové velikonoce, Tvorba přáníček, sběratelské burzy a jiné. Vstupné je většinou zdarma nebo za dobrovolný příspěvek. Veškerá práce esperantistů je vykonávána zdarma.

Doufáme, že spolupráce s městem Svitavy se bude i nadále rozvíjet ku prospěchu obou stran.

Ing. Libuše Dvořáková

předsedkyně Klubu přátel esperanta ve Svitavách, z. s.